

OILA IJTIMOIYLASHUV MASKANI

Nomanova Kamola Sadriddin qizi - Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat
Pedagogika Universiteti Maktabgacha ta'lim pedagogikasi va psixologiyasi
yo'nalishi 2- kurs talabasi
email: kamola.uzb2005@gmail.com
Telefon: +998887650510

Annotatsiya: Ushbu maqolada oila, oilaning o'rni va roli haqida hamda oila
birinchi ijtimoiylashuv obyekti ekanligi to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Oila, ijtimoiylashuv, tarbiya, madaniyat, qadriyatlar, ananalar,
jamiyat, shaxs shakllanishi, bolalar tarbiyasi, oilaviy muhit, axloqiy me'yorlar,
muloqot, ijtimoiy tajriba, rol taqsimoti, psixologik muhit, ota-ona mas'uliyati,
avlodlar davomiyligi, oilaviy qadriyatlar, oila modeli.

Oila – bu insonning birinchi ijtimoiylashuv maskani hisoblanadi. Chunki
inson hayotidagi dastlabki tajribalar, qadriyatlar va norma hamda qoidalar aynan
oilada shakllanadi. Bola tug'ilgandan boshlab, ota-ona va oila a'zolari bilan muloqot
qilish orqali ijtimoiy muhitga moslashishni o'rganadi.

Oilada ijtimoiylashuvning asosiy jihatlari:

1. Til va muloqot ko'nikmalari – bola ilk so'zlarini oilada o'rganadi, fikr almashishni boshlaydi.
2. Qadriyatlar va an'analar – oila muhitida milliy va diniy qadriyatlar bolaga singdiriladi.
3. Ijtimoiy xulq-atvor qoidalari – hurmat, e'tibor, mas'uliyat kabi tushunchalar oilada shakllanadi.
4. Rol va majburiyatlar – bola oiladagi rollarni kuzatib, jamiyatlardagi o'z o'rnini anglay boshlaydi.
5. Mehnat va mustaqillik – bolaga kichik vazifalar berish orqali mehnatsevarlik va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati rivojlantiriladi.

Oiladagi tarbiya jamiyat taraqqiyotiga ham bevosita ta'sir qiladi. Sog'lom va barkamol oila jamiyatning mustahkam poydevori hisoblanadi. Shu boisdan, oilada sog'lom muhit yaratish har bir insonning asosiy burchlaridan biridir.

Oila inson hayotida eng muhim ijtimoiy institutlardan biri bo'lib, uning jamiyatga moslashuvi va barkamol shaxs bo'lib yetishishida asosiy rol o'ynaydi. Ijtimoiylashuv jarayoni – bu insonning jamiyat me'yorlari, qadriyatlari va xulq-atvor qoidalarini o'zlashtirishi bo'lib, u asosan oilada shakllanadi.

Oila – ijtimoiylashuvning asosiy maskani. Oila inson hayotidagi eng birinchi va eng muhim ijtimoiy muhit hisoblanadi. Bola hayotining dastlabki yillaridan boshlab, oilada jamiyatning asosiy qadriyatlarini, urf-odatlarini va xulq-atvor qoidalarini o'rganadi. Oilada shakllangan dunyoqarash va fazilatlar butun umr davomida insonning shaxsiyati va jamiyatdagi o'rniga ta'sir qiladi.

Oilada ijtimoiylashuvning asosiy jihatlari

1. Axloqiy va ma'naviy tarbiya. Oila bolaga yaxshilik va yomonlikni farqlash, odob-axloq qoidalariga rioya qilishni o'rgatadi. Vatanparvarlik, mehr-oqibat, insonparvarlik kabi fazilatlar ham oilada shakllanadi.

2. Mehnat tarbiyasi. Bola oilada mehnat qilish, o'z vazifalarini bajarishga mas'ul.

Oila – ijtimoiylashuv maskani. Oila jamiyatning eng kichik, lekin eng muhim bo'g'ini hisoblanadi. Bola dunyoga kelib, avvalo, oilada tarbiya oladi va atrof-muhitni anglashni boshlaydi. Uning axloqiy qarashlari, qadriyatlari va dunyoqarashi aynan oilada shakllanadi.

Oilada ijtimoiylashuv jarayoni:

1. Birinchi tajribalar – Bola ilk bor oilada gapirish, o'zini tutish, muomala qilish ko'nikmalarini o'rganadi.

2. Madaniy qadriyatlarni o'zlashtirish – Milliy va diniy an'analar, odob-axloq qoidalari avloddan-avlodga oilada o'tadi.

3. Jamiyatga moslashish – Oila bolani kelajakda mustaqil hayot kechirishga tayyorlaydi, mehnatsevarlik, hurmat, mas'uliyat hissini shakllantiradi.

4. Shaxsiy fazilatlarning rivojlanishi – Muhabbat, mehr-oqibat, hamjihatlik kabi xislatlar oilada tarbiyalanadi.

Oilaning ijtimoiylashuvdagi o‘rni. Oila bola uchun birinchi maktab va birinchi jamiyatdir. Ota-onalar farzandining ma’naviy va jismoniy rivojlanishiga katta ta’sir ko‘rsatadi. Oilada shakllangan fazilatlar insonning butun hayoti davomida unga yo‘ldosh bo‘ladi. Oila – insonni jamiyatga tayyorlaydigan muhit. Mustahkam oila mustahkam jamiyatning asosidir. Shu sababli, oilaviy muhitni sog‘lom saqlash va unga e’tibor qaratish muhim vazifalardan biridir.

Oila – bu nafaqat inson hayotining ajralmas qismi, balki uni to‘laonli shaxs sifatida shakllantiruvchi asosiy ijtimoiy makondir. Jamiyatning barqarorligi va taraqqiyoti mustahkam va sog‘lom oilalarga bog‘liqdir.

Xulosa qilib aytganda, oila insonning ijtimoiylashuvi uchun eng muhim muhit hisoblanadi. U farzandlarga jamiyat qoidalari, axloqiy qadriyatlar va madaniy merosni yetkazib, ularning to‘laonli shaxs bo‘lib shakllanishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Mustahkam va sog‘lom oilalar jamiyat barqarorligi va taraqqiyotining asosiy omillaridan biridir.

"Oila – ijtimoiylashuv maskani" mavzusida foydalanish mumkin bo‘lgan asosiy adabiyotlar ro‘yxatini taqdim etaman. Ushbu mavzu oilaning jamiyatdagi o‘rni, ijtimoiy tarbiya jarayoni va shaxs shakllanishiga ta’siri bilan bog‘liq bo‘lgani sababli, sotsiologiya, psixologiya va pedagogika yo‘nalishlaridagi adabiyotlar muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mahmudov A. – Oila sotsiologiyasi – Toshkent: O‘zbekiston, 2015.
2. Akramova, D. (2022). Bo‘lajak pedagog-psixologlarning maktabgacha ta’lim tizimidagi faoliyati. *Science and innovation*, 1(B8), 322-326.
3. Akramova, D. (2022). Oliy ta’lim muassalari talabalarida pedagogik-psixologik moslashuvchanlikni mazmun mohiyati. *Science and innovation*, 1(B8), 2150-2153.
4. Акрамова, Д. Э. (2023). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГИБКОСТИ У СТУДЕНТОВ КАК ПРОБЛЕМА

СОВРЕМЕННОСТИ. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 13(8), 19-23.

5. Akramova, D. E. qizi Suvonqulova, MD (2023, January). RIVOJLANTIRUVCHI MARKAZLARDA BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASH VA MILLIY QADRIYATLAR NAMUNALARIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIGI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 393-396).

6. Akramova, D. E. qizi Azimova, XD (2023, January). MAKTABGACHA TA'LIM YO 'NALISHI TALABALARIDA IJODIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 382-385).

7. Ergashevna, A. D. (2023). TARBIYALANUVCHILARDA MOSLASHUVCHANLIK MECHANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH DOLZARB MUAMMO SIFATIDA. *Journal of new century innovations*, 23(2), 169-173.

8. Акрамова, Д. Э., & Йўлдошева, Н. (2023). ТАРБИЯ МЕТОДЛАРИ МАЖМУИ. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 362-364).

9. Акрамова, Д. Э., & Бобомуродова, О. Б. (2023). ТАРБИЯ МЕТОДЛАРИ ВА УСУЛЛАРИ ҲАҚИДА ТУШУНЧА. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 352-354).

10. Akramova, D. (2022). ACTIVITIES OF FUTURE TEACHERS-PSYCHOLOGISTS IN THE SYSTEM OF PRESCHOOL EDUCATION. *Science and Innovation*, 1(8), 322-326.

11. Акрамова, Д. Э. қизи Давронова, ЖС (2023, January). ТАРБИЯ ТИЗИМИ ВА УНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 358-361).

12. Акрамова, Д. Э. қизи Бозорбоева, ДА (2023, January). ЖАМОА–ТАРБИЯ ОБЪЕКТИ ВА СУБЪЕКТИ СИФАТИДА. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 355-357).

13. Ergashevna, A. D. (2025). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIALIZATION IN SCHOOLCHILDREN OF THE PREPARATORY GROUP. *SHOKH LIBRARY*.

14. Ibraimov, X., & Akramova, D. (2023). DIDACTIC CHARACTERISTICS OF COMMUNICATIVE TRAINING IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING. *Science and innovation*, 2(B11), 357-361.